

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у квітні 2025 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Загальні питання

28 квітня у Києві відбувся Форум «Стратегія розвитку культури в Україні 2025–2030: ключові кроки реалізації», організований Міністерством культури та стратегічних комунікацій України в межах співпраці з Європейським Союзом за планом *Ukraine Facility*. Форум об'єднав фахівців сфери культури, представників органів влади, громадських організацій, експертів і міжнародних партнерів задля обговорення таких тем: партнерства у сфері культурної політики; роль культури в національній безпеці та ідентичності; інституційне реформування закладів культури; карта дій для впровадження Стратегії до 2027 року. В межах заходу відбулася панельна дискусія «Культура як міст довіри: партнерства у сфері культурної політики». Модератором виступив міністр культури та стратегічних комунікацій України М. Точицький.

3 квітня у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької пройшла урочиста церемонія відкриття року Молодіжної столиці Європи 2025. Вперше в історії конкурсу саме українське місто Львів стало володарем цього звання. Церемонія розпочалася з Державного Гімну України у виконанні Т. Тополі, фронтмена гурту «Антитіла» та амбасадора Молодіжної столиці Європи. Також гості побачили прем'єру театралізованої аудіовізуальної подорожі «Як звучить Львів». Прозвучала і пісня «Місто весни» у виконанні С. Вакарчука. 4 квітня організатори події провели у Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла Вечір пам'яті, аби вшанувати молодь і захисників, які загинули за Україну. А 5 квітня у Львові на *!FESTrepublic* відбулося офіційне відкриття року Молодіжної столиці Європи 2025. Подія була стартом низки ініціатив, що відбуватимуться впродовж року. До програми долучилися творча молодь, спікери з різних сфер, лідери думок, зокрема, стендап-комік і волонтер В. Байдак, військовий аналітик Т. Чмут, військовослужбовець Б. Кротевиц, журналіст «Української правди» Р. Кравець, волонтерка, голова комунікацій медіа «Грунт» М. Подоляк та інші. Завершив програму концерт українських виконавців *NAZVA*, *OTOY* та *O.TORVALD*. Окрім того, всі охочі могли долучитися і до спеціальних форматів: «Сходінка» від Креативної Практики – доповіді про натхнення, дизайн і креатив; *YouTube-*

проект «Жаба Гадюка» – спеціальний випуск шоу «Хто з нас?» з В. Андрєєвим та Є. Галичем; «Інтерестінг Інґліш» – *YouTube*-проект про англійську мову в легкому форматі (ведучий Д. Носов); дружній нетворкінг учасників з різних міст і країн (спідфрендинг); воркшоп «Подача та реалізація грантових проєктів» в межах ініціативи *EU4Youth IV*. На території події працював *SundayBazzar* – маркет українських брендів. Частину виручених коштів від кожної покупки буде передано на підтримку МолоФонду Львова для реалізації молодіжних ініціатив. Організатором відкриття року Молодіжної столиці Європи 2025 є мережа ТВОРИ! Львівської міської ради за підтримки міжнародних партнерів.

4 квітня у Житомирі проведено засідання Комітету з присудження Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка, яка вручається за заслуги у розвитку національної духовної культури, утвердження української державності, міжнаціональної та міжконфесійної злагоди. Цьогоріч у номінації «Література» нагороду отримав письменник, перекладач, доктор філологічних наук Д. Чистяк (Київ). У номінації «Мистецтво» – н. х. України, майстер витинання з соломи М. Климович (місто Овруч, Житомирщина). Премію заснували у 1995 році Житомирська обласна рада, Всеукраїнське товариство Івана Огієнка, Національна Спілка письменників України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Національна академія мистецтв України.

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

24 та 25 квітня у Національному музеї історії України у Другій світовій війні у Києві відбувся міжнародний форум «Kyiv StratCom Forum 2025: Інформаційна стійкість України в умовах глобальних змін». Щорічний захід організовано Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки у партнерстві з Міністерством культури та стратегічних комунікацій України за підтримки міжнародних партнерів. Учасники обговорили успішні кейси та проблемні моменти в комунікаційній сфері, зокрема на прифронтових і тимчасово окупованих територіях, обмінялися досвідом із західними партнерами. Одну з дискусійних панелей було присвячено історичній пам'яті, а саме маніпулюванню історією Другої світової війни та використанню культу перемоги російською пропагандою. Програма форуму включала низку воркшопів для представників місцевих громад, тематичні зустрічі та інтерактивні заходи, сфокусовані на стратегічних комунікаціях як інструменті зміцнення внутрішньої стійкості українців.

Вшанування пам'яті

10 квітня у Львові до 75-річчя від дня народження Грицька Чубая в мистецькій галереї «БандеРоль» відкрито виставку особистих речей поета під назвою «Грицько Чубай. Світло і Сповідь». Серед експонатів – шкіряний плащ і кептар Чубая, його друкарська машинка, рукописи, архівні фото, оригінал альманаху «Скриня», авторські екслібриси та картини. Унікальний архів зібрала донька Грицька Чубая – Соломія. Також 29 квітня в Національному драматичному театрі ім. Марії Заньковецької відбувся концерт «Poety. Любов.

Весна» до 75-річчя поета. Соломія Чубай у супроводі Луганського симфонічного оркестру та джаз-рок-гурту «Джалапіта» представила публіці пісенні твори на слова Грицька Чубая та інших українських поетів XIX–XXI століть. Спеціальні гості концерту – лідер гурту «Кому Вниз» А. Серeda, письменник Ю. Андрухович і поетеса М. Савка.

Благодійність

Студія *Aquar Ceramics*, фонд допомоги війську *Shields Ukraine* та *Katsurina Studio* представили спільний благодійний проєкт «[Я пам'ятаю про Дім]», присвячений захисникам Донеччини та людям, які змушені були покинути рідний дім внаслідок окупації. Спеціально для проєкту засновниця студії *Aquar Ceramics* Е. Демерджи вручну виліпила сім унікальних ваз із чорної глини, кожна – окремої форми та дизайну. Артсерію доповнили ще 300 керамічних побутових предметів: горнятка, свічники та боули, створені майстрами *Aquar Ceramics*. Прибуток від реалізації кераміки буде спрямовано на закупівлю 25 комплексних РЕБ-рішень для п'яти бригад Сил оборони України.

18 квітня у столичному Будинку кіно пройшов благодійний прем'єрний показ документального фільму «Ми вдома» режисерів А. Чистякова і Р. Краснощока. Продюсером виступила британська кінокомпанія *Raspberry Films*. Після показу можна було долучитися до дискусії з авторами фільму та представниками благодійного фонду «Голоси дітей». Всі кошти від переглядів організатори передадуть українським дітям, які постраждали внаслідок війни.

Гуманітарний фонд *Rescue Now* та українська художниця В. Ралко презентували благодійний календар з визначними датами українського волевиявлення. Обкладинкою для календаря стала робота В. Ралко «Воля». Кожна наступна сторінка містить малюнок та особисту історію дитини з простору психоемоційної допомоги *Litokryl* у Харкові. Дроп присвячено збору для порятунку простору *Litokryl*, який через брак фінансування опинився під загрозою закриття.

16 квітня у Кропивницькому, у Музеї мистецтв пройшов XIV Великодній благодійний аукціон. Серед лотів – картини, прикраси, книги, вироби з дерева та металу. Твори мистецтва й оригінальні предмети безоплатно надали художники, партнери, колекціонери та команда Музею мистецтв. Зібрані понад 100 тисяч гривень підуть на обладнання для лікування дітей з онкологічними захворюваннями. Аукціон організували ГО «Пресклуб реформ», Музей мистецтв Кіровоградської обласної ради, міжнародний благодійний фонд «Янгол життя».

9 квітня у Рівненському міському палаці культури відбувся благодійний концерт «Танці у чаРівному місті». Головна мета цього заходу – забезпечити автомобілем військовослужбовців 2 механізованого батальйону 3 окремої штурмової бригади. Концерт організовано за підтримки хореографічних колективів: «ДІАЛОГ», «Dia-dance», Зразковий ансамбль танцю «Кралечка», *xdance Team*, Зразковий ансамбль танцю «ЛАДА», Народний ансамбль танцю

«Барви Лади», *Inside Dance Studio*, студія сучасного танцю *Naked dance studio* та дитяча хореографічна студія *STARLIGH*.

Інклюзивні проєкти

4 квітня у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка презентовано довідник «30 перлин Києва», адаптований для людей із порушеннями зору. Це перше українське видання про туристичні локації міста, створене за принципом універсального дизайну – поєднано плоско друкований збільшений шрифт, рельєфні кольорові зображення та шрифт Брайля. Проєкт реалізували Управління туризму та промоцій Київської міської державної адміністрації разом із творчою командою, до складу якої увійшли люди з порушеннями зору.

Регіональна культурна політика. Ініціативи громад

11 квітня у Львові відкрито публічно-історичний простір «Після тиші» – осередок однойменної громадської організації, яка документує історію України середини ХХ століття, включно з радянськими та нацистськими репресіями, Голодомором, Голокостом, масовими депортаціями тощо. Команда «Після тиші» записує інтерв'ю з очевидцями тих подій, оцифровує їх сімейні архіви й створює проєкти у популярних форматах, як-от виставки, подкасти, документальні фільми. 12 квітня у просторі було відкрито виставку евакуйованих експонатів із прифронтового Гуляйполя, що на Запоріжжі – «Гуляйполе. Тимчасово переміщені історії». В межах виставки було організовано авторські екскурсії від історика та голови ГО «Гуляйпільські старожитності» С. Звілінського.

Від 10 квітня до 10 травня у Львові втретє проведено акцію «Наповнення», в межах якої донори крові отримували запрошення в культурні установи Львівщини. За місяць акції в Міському центрі крові й Обласному центрі служби крові поширено рекордну кількість квитків – близько 2500. В межах ініціативи донори крові мали можливість безоплатно відвідати виставку, концерт чи виставу. Мапа інституцій, які взяли участь у «Наповненні 2025», склала понад 40 музеїв, театрів, галерей, музичних закладів, заповідників. Серед них – Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької, Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької, Львівський академічний драматичний театр імені Лесі Українки, Львівська обласна філармонія, органний зал, Музей народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького, Дім Франка, історико-культурні заповідники «Тустань» і «Нагуєвичі», галереї «ZAG», «Я Галерея», «Шум», *Jam Factory Art Center* та ін. Ідея марафону донорства належить Інституту стратегії культури. Акцію «Наповнення» започатковано 2023 року для розвитку й підтримки культури донорства крові та популяризації серед містян культурних установ, проєктів та дозвілля.

Культурні проєкти

20 квітня у столиці відбулося святкове дійство «Великдень у Софії Київській» за спільної ініціативи Національного заповідника «Софія Київська» та Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара». В саду заповідника прозвучало понад пів сотні давніх великодніх пісень, веснянок у виконанні фольклорних гуртів, кобзарів і лірників, хорів та ансамблів. Важливою частиною дійства стала спільна трапеза з пасками й крашанками, що об'єднала всіх учасників і гостей свята. Впродовж дня працював ярмарок, де народні майстри з Рівненської, Івано-Франківської, Кіровоградської, Чернігівської, Черкаської, Київської областей, Дніпра та Києва представили рукотворні українські артефакти в писанках, кераміці, одязі, прикрасах, плетених із соломи й лози речах. В межах події було влаштовано виставку світлин ветеранів «Хорообрі обличчя», організовано збір коштів на імпланти спільно з Благодійним фондом «Лікарі для героїв», а також створено простір пам'яті з великодніми хлібами з різних регіонів України на знак вшанування полеглих українських воїнів.

Театр

22 квітня, до дня народження Вільяма Шекспіра, в Національному інформаційному агентстві «Укрінформ» у Києві пройшов круглий стіл «ШекспіроБУМ українського театру воєнного часу». Захід зібрав близько сорока спікерів – представників різних театрів України, а також українських і британських театрознавців. Серед них докторка мистецтвознавства Г. Веселовська, генеральна продюсерка Національного академічного драматичного театру ім. Лесі Українки О. Немчук, завідувачка відділу історії театру Музею театрального, музичного та кіномистецтва України І. Зубченко, генеральний директор – художній керівник Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка Є. Нищук та інші. Учасники круглого столу говорили про актуальність Шекспіра на вітчизняних театральних майданчиках, почули думки про український шекспіроБУМ від європейських шекспірознавців. Музичним акордом події стало виконання уривків із сюїти Бориса Лятошинського, створеної у 1955 році до трагедії В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта» (вистава українського режисера Б. Норда у Національному театрі імені Лесі Українки).

25–27 квітня на сцені столичного Театру Драматургів відбувся 5-й Фестиваль сучасної драми під егідою Національної спілки театральних діячів України. Під час заходу представлено дев'ять комедійних п'єс від учасників V Лабораторії драматургії НСТДУ: комедія. Керівники театрів, режисери, актори, продюсери, театрознавці змогли почути нові тексти драматургів О. Мацюпи, Ю. Гончар, А. Бондаренка, Л. Тимошенко, С. Кулибишева, І. Гарець, Т. Леонової С. Корунної, О. Шамріної. Режисерами читань виступили Д. Петросян, К. Шишкарьова, О. Турутя, І. Матіїв, О. Ткачук, М. Урицький, М. Бабин, Н. Торжевська, С. Савченко, О. Шамріна. В межах 5-го Фестивалю сучасної драми було проведено круглий стіл на тему «Комедія сьогодні – яка, для кого і

навіщо». До обговорення долучилися кураторка проєктів НСТДУ О. Байбак, драматургиня Л. Лягушонкова, театрознавиця, заступниця генерального директора-художнього керівника Івано-Франківського національного театру І. Чужина та культурна оглядачка, завідувачка літературної частини Київського театру «Золоті ворота» Г. Щокань.

У квітні київські театри презентували низку нових вистав, серед яких: «Невеличка драма» за романом В. Підмогильного (Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка); «Благальниці» за давньогрецькою трагедією Евріпіда, «Косметика ворога» за твором А. Нотомб, «Зоря. Початок» за п'єсою М. Старицького «Талан» (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Бал в опері. Варіації» за поемою Ю. Тувіма (Національний академічний театр оперети); «Кімната» від режисерки О. Кравченко (Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса спільно з Київським театром *Veritas*); «Жінка в чорному» за романом С. Гілл (академічний драматичний театр на Подолі); «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» за романом М. Йогансена (Український малий драматичний театр); «Спробуй вимкнути» за п'єсою Ю. Мараховського (академічна майстерня театального мистецтва «Сузір'я»); «Синій птах» за мотивами п'єси М. Метерлінка (академічний театр ляльок «Замок на горі»); «Андріївський узвіз. Ліхтар. П'єро» за п'єсою С. Павлюка «Монолог актриси» (академічний театр «Колесо» спільно з Херсонським обласним академічним музично-драматичним театром ім. М. Куліша).

6 квітня Харківський незалежний театр «Нафта» показав у столичному *Concert Hall* свою нову виставу «Оргія Кіборгів» (драматургиня Л. Іваницька, постановка Н. Хижної).

8–12 квітня в Ужгороді на малій сцені Закарпатського обласного українського музично-драматичного театру імені братів Ю.-А. та Є. Шерегіїв пройшов V Всеукраїнський фестиваль камерного театального мистецтва «Під цвітом сакури». Цьогоріч у форумі взяли участь п'ять театральних колективів із Херсона, Києва, Львова й Ужгорода, відібраних з-поміж 30 поданих заявок. Глядачі мали змогу переглянути вистави: «Одноденний герой» за п'єсою В. Туки «П'єса22, або Шлях героя» (Херсонський обласний академічний музично-драматичний театр ім. М. Куліша), «Марієнбад» за романом Шолом-Алейхема (Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня»), «Пастка розуму» за Е. Горовіцем (Львівський академічний молодіжний театр ім. Л. Курбаса), «Чоловік моєї дружини» М. Гаврана (львівський Національний драматичний театр ім. М. Заньковецької). Фестивальну програму завершили господарі сцени однією зі своїх прем'єр «Ніч Гельвера» за п'єсою І. Вілківста.

8 квітня Львівський академічний обласний театр ляльок відзначив 80-ту річницю з часу заснування. У театралізованій постановці актори розповіли гостям про історію будівлі й про заснування театру, пригадали головних героїв, які полюбилися глядачам багатьох поколінь – Івасика Телесика, Козу-Дерезу, Пана Коцького, веселих ведмежат і символічних для театру Данила Галицького

та його сина Лева. Під час урочистостей найкращих акторів і працівників театру було відзначено грамотами та подяками. До 80-ї річниці Львівському театру ляльок присвоєно ім'я засновниці Антоніни Мацкевич.

24 квітня у Вінницькому академічному музично-драматичному театрі ім. Миколи Садовського визначено першого лауреата театральної премії для молодих митців «Лідія. Відданість професії». Ним став актор А. Константинов. Премію засновано на честь н. а. України Лідії Белозьорової з ініціативи родини мисткині.

Серед театральних прем'єр цього місяця: балет «Соляріс» за мотивами роману С. Лема на музику О. Родіна (Львівський національний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької); «Оркестр» за п'єсою Ж. Ануя (Львівський національний академічний український драматичний театр ім. Марії Заньковецької); опера-кабаре «ТГШ. Подорож у часі» на музику З. Алмаші, балет «Шопеніана» на музику Ф. Шопена (Харківський національний академічний театр опери та балету ім. Миколи Лисенка); «Компаньйонки» за п'єсою Н. Ігнат'євої (Дніпровський національний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка); «Вій» за повістю М. Гоголя (Вінницький академічний обласний театр ляльок).

Музика

Від 25 квітня до 3 травня у Києві тривав щорічний Міжнародний фестиваль «Київські музичні прем'єри – 2025», організатором якого є Київська організація Національної спілки композиторів України. Гаслом події став поетичний рядок В. Симоненка «Народ мій є. Народ мій завжди буде!». Впродовж дев'яти фестивальних днів відбулося близько двох десятків концертів. Окрім того, докторка філософії мистецтва В. Кузик розповіла про своє дослідження «Символи єднання, виявлені у славіях-гімнах країн, солідарних з Україною у її борні з ворогом». Оргкомітет форуму продовжив розпочатий минулого року експеримент: звернувся до композиторів, творчих колективів, виконавців і музикознавців із пропозицією виступити співавторами програм. В межах нинішніх «Музичних прем'єр» свої проєкти презентували: Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України під орудою диригентки Н. Стець; Національний ансамбль солістів «Київська камерата», який очолює скрипалька Б. Півненко; Національний симфонічний оркестр України під керівництвом В. Сіренка. Дві імпрези прозвучали у виконанні Ансамблю сучасної музики «Рикошет». Також було представлено «Антологію української симфонічної мініатюри» від Українського інституту. Дебютантами події стали капела бандуристів «Чураї» Київського національного університету культури і мистецтв, ансамбль сучасної музики «Marginess» і Київський квартет тубістів. Захід проведено за підтримки Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та за сприяння партнера фестивалю – Національної філармонії України.

23 квітня у столичному концертному залі Міжнародного центру культури і мистецтв «Жовтневий палац» відбулася 14-та церемонія Національної музичної

премії YUNA. Цього року журі відібрало найкращих у 13 категоріях. Серед переможців: А. Пивоваров («Найкращий виконавець»); Kola («Найкраща виконавиця»); Alyona Alyona & Jerry Heil («Найкраща пісня» – «Teresa & Maria»); Monatik («Найкращий відеокліп» – «А що?»), «Океан Ельзи» («Найкращий рок-гурт»); Adam («Найкращий попгурт»), Domiy («Відкриття року») та ін. Також традиційно організаційний комітет вручив спецнагороду, якою під час повномасштабного вторгнення відзначають артистів за внесок в життя країни, підтримку ЗСУ та постраждалих від бойових дій. Цього року таку статуетку отримав гурт «Скай».

Львівський будинок органної та камерної музики долучився до Всесвітнього тижня музичної терапії, який відзначається щороку з 10 до 15 квітня. В межах тижня слухачі мали можливість відвідати декілька особливих концертів, що поєднали в собі психотерапевтичний підхід і мистецьку експресію. Це такі програми цілющої класики, як: «Ноктюрни і полонези Шопена» у виконанні вихованців Львівського державного музичного ліцею ім. Соломії Крушельницької; «Музика ангелів при свічках. Органний концерт» і «Містична органна музика при свічках» у виконанні О. Стрілецької; «Шедеври фортепіанної музики» від М. Макаревич.

21 і 22 квітня у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика пройшов другий тур Першого фортепіанного конкурсу *Ukrainian Piano Awards*. У ньому взяло участь 18 українських піаністів, які народилися між 2000 та 2010 роком. Переможцями стали А. Плошко, Р. Шутко, Ю. Мандзюк та О. Олійник. Спеціальні дипломи отримали М. Гринєць, С. Саламанюк і А. Капрій. За виконання української музики відзначено також: Н. Кіт (Прелюдія В. Барвінського), В. Леша (Етюд С. Луньова), Х. Бенюк (Сонати В. Косенка), П. Янушевського («Glass Prison» Д. Кучера), К. Родіна (Сюїти Б. Лятошинського), Р. Кіт (цикл прелюдій Б. Лятошинського), А. Даценюк («Коломийки» М. Скорика). Фортепіанний конкурс заснувала українська піаністка Н. Пасічник, аби підтримати молодих талановитих виконавців та популяризувати українську музику на міжнародній сцені. Урочиста церемонія нагородження переможців *Ukrainian Piano Awards* відбулася 3 травня на фестивалі «European Spring» у Швеції.

22–30 квітня у Львові вирував VII Міжнародний фестиваль *Lviv Jazz Days 2025* – музична подія, що об'єднує найкращих українських виконавців і унікальні колаборації з іноземними артистами. Програму склали сім вечорів живої музики у Львівському будинку офіцерів та Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика. Учасники: *Medicus Band*, *Opera Avangard & Groove Syndicate*, Н. Пилатюк і *FueGo Orchestra*, *Kazmirchuk Yaroslav & Big Swing Band*, З. Карач & *FIJI Band*, *Lviv Jazz Orchestra*, тріо *Maks Poltoratskyi* та студенти і викладачі Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка, квінтет Усеїна Бекірова. Фестиваль *Lviv Jazz Days* започатковано у 2018 році проректором Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка О. Майчиком й очільником ГО «Міжнародна асоціація митців», співзасновником концертної агенції *VINIL* П. Луцишиним.

Візуальні мистецтва

23–27 квітня в МВЦ «Музей історії міста Києва» пройшла імерсивна виставка «АНТРОПОЦЕН: Спостереження за собою», приурочена до Міжнародного дня пам'яті про Чорнобильську катастрофу. У проєкті представлено 17 унікальних експонатів українських та міжнародних митців: від віртуальної реальності й аудіовізуальних інсталяцій до відеопроєкцій і артоб'єктів. Серед авторів – Т. Богуславська, Є. Григор'ян, І. Заставіна, Ю. Кисиль, О. Ковальова, П. Кузнєцова, В. Олійник, М. Резнік, А. Скрипка, О. Харч, а також учасники з Японії, Італії, Франції, Іспанії та США. Роботи зачіпають ключові теми сучасності – взаємини людського тіла й технологій, природи й забруднення, пам'яті та цифрового поступу, океану як носія води й інформації, нових форм збереження культурної спадщини. Особливу увагу приділено екологічним трагедіям, спричиненим окупантами під час повномасштабного вторгнення в Україну.

26 квітня у столичному просторі «М82» відкрито масштабну інтерактивну виставку «Третє дихання», створену компанією *Mastercard* у співпраці з психологами, митцями та експертами. Проєкт для всієї родини про почуття та емоції показав понад пів сотні інсталяцій та інтерактивів, десятки практик від психологині та кураторки С. Ройз. Виставку площею 4000 м² було поділено на сім тематичних зон, як-от «Знайомство з емоціями», «Слухай своє серце», «Дитячі радості», «Дай собі спокій», «Надія є» тощо. У «Знайомстві з емоціями» відвідувачі могли більше дізнатися про дослідників Чарльза Дарвіна та Пола Екмана, автора посібника «Атлас емоцій», який вперше представлено українською мовою. До створення інсталяцій долучилися актори Олександр і Марія Рудинські, комік В. Байдак, співачка *Jerry Heil*, стрибунка у висоту Я. Магучіх, блогери В. Міхійченко та М. Лебіга. Художньо оформили зони «Третього дихання» О. Сай та І. Михайлов. Виставка мала благодійну мету: 50% з продажу кожного квитка організатори спрямують на психологічну реабілітацію пацієнтів *Superhumans* та їхніх родин, а після завершення виставки експонати передадуть реабілітаційним і психологічним центрам.

У київських музеях й інших мистецьких просторах представлено нові експозиції: «Київська організація НСХУ. 55 років» – живопис, графіка, скульптури митців різних поколінь, серед яких М. Гуйда, К. Чернявський, Г. Дюговська, М. Журавель, О. Чепелик та ін. (виставкові зали Центрального будинку художника Національної спілки художників України); «Знаки та символи у народному мистецтві» – писанки, килими, художнє ткацтво, ліжникарство, гончарні вироби, кераміка, дереворізьблення, скульптури сучасних майстрів (Велика зала Національної академії мистецтв України); «La mia Venezia» – живописні твори М. Левитської (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Мистецтво жити» – твори від 43 митців з різних куточків країни, створені після початку повномасштабного вторгнення, серед яких роботи Є. Покутнева, С. Греха, Н. Брінчук, Д. Шуліпи, сестер Ніколь та Мішель Фельдман, Б. Буренка, А. Музиченка та ін. (Національний музей Тараса Шевченка); «База. Ґрунт. Фундамент» – картини у стилі символізму

Д. Подолянчук (Будинок митрополита Національного заповідника «Софія Київська»); «Нова ікона» – понад сто ікон українських і польських митців, створених протягом 2009–2023 років на іконописних пленерах (Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара»); «Тіло/крихкість» – живопис, графіка, артоб'єкти викладачів і студентів академії (галерея Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука); «Горизонти у спектрі білого» – абстрактні пейзажі Г. Криволапа (ЦСМ «Білий світ»); «Дуальність» – картини подружжя П. Македонського та І. Пантелемонової, «Сиконій» – твори сучасних митців А. Підлісного, О. Заремби, Н. Цоя, М. Матієнко та П. Вербицької («Imagine Point»); «Розглядаючи нірку мурашки перед дощем» – фотографії, відеоарт і перформанси М. Залізняка, Я. Кононової, М. Коптева, О. Мінька, Я. Малащука та Р. Хімея, присвячені темам культурної пам'яті та втрати дому («thesteinstudio»); «Надто людське» – картини Б. Сокура, «Синкрет присутності» – роботи художників О. Найдена та З. Орлової (Галерея «РА»); «Плутанина» – понад 50 аналогових колажів Л. Романухи («Draft Gallery»).

9 квітня на фасаді Музею історії міста Києва з'явилася масштабна артінсталяція *Origami for Ukraine* – композиція з п'яти тисяч оригамі-птахів від бельгійського дизайнера Шарля Кайсіна. До створення інсталяції долучилися вихованці Київського палацу творчості дітей та юнацтва. Проект стартував у Брюсселі як благодійна ініціатива зі збору коштів на лікування поранених українських військових. В Україні *Origami for Ukraine* реалізується за сприяння фонду Андрія Матюхи.

15 квітня Національний банк України презентував пам'ятну монету «Світ мистецтва кутюр'є. Любов Панченко», що вшановує внесок художниці, модельєрки та шістдесятниці Любові Панченко у збереження національної ідентичності та українського художнього стилю. Дизайн монети створили художник А. Сагач і скульптор В. Дем'яненко. На аверсі зображено стилізований портрет мисткині, обрамлений елементами її твору «Бучанська весна». На реверсі – фрагмент цього ж твору з використанням техніки тамподруку. Презентація нової монети відбулась у Національному центрі «Український Дім» в межах виставки «Гривня. Більше ніж гроші». Також Нацбанк уперше за час існування своєї нумізматичної програми випустив пам'ятну монету «Великодня радість. Писанка» у нестандартній овальній формі. На аверсі монети в центрі композиції розміщено стилізоване дерево життя дуб із 12 символами-писанками. Реверс прикрашає традиційна писанка з Одещини, відома як «Сорокопуть» або «Козачі левади». Монета оздоблена складними орнаментами, кожен з яких має глибокий зміст. Авторка дизайну – О. Кучинська.

17 квітня *PinchukArtCentre* представив на Центральному залізничному вокзалі Києва скульптуру «Воля», створену українським художником О. Саєм з літер, що залишилися від вітального знаку прифронтового села Любимівка на Херсонщині. Знак був сильно пошкоджений російською артилерією та ближнім боєм. Раніше інсталяція експонувалася виключно для міжнародної аудиторії, тепер вона знаходиться на другому поверсі вокзалу.

25–27 квітня у Львові втретє пройшов *Lviv Gallery Weekend* – мистецька подія від Української асоціації галеристів. На час Галерейного вікенду два десятки артпросторів міста запропонували львів'янам і гостям міста насичену програму, що включала авторські та кураторські екскурсії, майстер-класи, відкриття виставок, лекції, перформанси, вечірки, аукціон, концерти тощо. Родзинка програми – «Ніч галерей». В межах цієї ініціативи низка культурних закладів організували події ввечері, поза звичним графіком. Також спеціально до вікенду випущено оновлену версію *Lviv Art Guide* – безплатного друкованого путівника, що допоможе орієнтуватись у мистецьких локаціях міста. Серед учасників Галерейного вікенду 2025: Центр інтелектуального мистецтва «Меркурій» (відкриття виставкового проєкту «Раціо» Т. Грідяєвої та Н. Симолюка); «Shum Art Gallery» (відкриття виставки «Самовидці» К. Косьяненко); Музей народної архітектури і побуту у Львові ім. К. Шептицького – Львівський скансен (відкриття експозиції «Гавареччина Мар'яни Мотики»); «Артгалерея мадам Пальмгрен» (презентація живописного циклу «Натура...» Т. Тарасенко); *Jam Factory Art Center* (медіаторська екскурсія виставкою «Beyond the silence»); Артцентр «Дзига» (розмова «Межі» з Ю. Іздриком і В. Кауфманом); Галерея «Зелена канапа» (лекція О. Полякової «Спадок і створення: як мистецтво взаємодіє з минулим») та інші.

7 квітня в різних локаціях Львова стартував проєкт креативного супроводу XII Міжнародної трієнале екоплаката «4-й Блок». Акцію «REIMAGE: візуальний маніфест 4-й БЛОК у Львові» присвячено темі екоциду – злочину проти природи, який набуває особливого змісту в контексті війни в Україні. Сама міжнародна трієнале вже вкотре від 1991 року відбулася у Харкові минулого року та зібрала учасників у номінаціях «Reimage humanity», «Маріуполь: 86 днів сили» та «Reimagine future». Нині Асоціація дизайнерів-графіків «4-й БЛОК» разом із партнерами, серед яких Національна академія мистецтв України (Східне відділення) та Харківська державна академія дизайну і мистецтв, презентували роботи усіх трьох номінацій: «Reimage humanity» розміщено в стінах Українського католицького університету; «Маріуполь: 86 днів сили» – у просторі Львівської національної академії мистецтв; «Reimagine future» розгорнуто в укрітті Львівського скансену.

В містах України відкрито виставки: «Дорога довша як життя» – живопис і скульптури Д. Стецька (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «РАЦС» – пів сотні живописних робіт М. Скугарєвої (Палац Потоцьких, Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Навала песиків» – картини у стилі наїву Д. Молдованова («Я Галерея Пентхаус»); «Угода» – іконопис Т. Скоромної (львівська галерея сучасного сакрального мистецтва «Iconart»); «Жива вода» – картини О. Журавель (Галерея мистецтв Волинської організації Національної спілки художників України у Луцьку); «Оберт» – кераміка, живопис, скульптура Л. Давиденко, «Транс» – живопис В. Бовкуна (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Код нації» – картини Ю. Нагулка (Тернопільський обласний художній музей); «Долаючи морок» – графіка С. Гулевича (Хмельницький обласний

художній музей); «Парне катання» – роботи фотографів В. Тільманса і Б. Михайлова (ЦСМ «ЄрміловЦентр» у Харкові); «Точка виснаження» – аналогові колажі Л. Романухи та графіка А. Яковлевої («ARTпідвал» у Харкові); «50 років творчості» – декоративні тарілки, живописні панно, авторські вази й інші вироби В. Томашевської (Закарпатський музей народної архітектури та побуту); «Великодня виставка» – живопис, графіка, витинанки, гобелени, кераміка та роботи з дерева ужгородських митців (галерея «Ужгород»); «Виставка досягнень сучасного мистецтва» – живописні та графічні твори з приватної колекції Ю. Андруховича, серед яких роботи О. Заливахи, Р. Котерліна, В. Костирка, Ю. Іздрика, Е. Андієвської, Н. Кадана та інших художників (артпростір «Підземний перехід Вагабундо» в Івано-Франківську).

Світлина головного корпусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка роботи фотографа О. Рижкова посіла друге місце у міжнародному фотоконкурсі пам'яток культурної спадщини *Wiki loves Monuments*. Цей знімок також переміг в українській частині конкурсу в номінації «Найкраще фото Києва 2024 року».

Креативні індустрії

Мистецький бренд «Не хустка» презентував колекцію аксесуарів на основі картин Віктора Зарецького під назвою «Зарецький – експериментатор». Дроп із трьох хусток створено на підтримку Фонду Алли Горської та Віктора Зарецького, діяльність якого спрямовано на збереження і популяризацію спадщини подружжя художників-шістдесятників. 24 квітня у просторі «Всі свої» столичного ТРЦ *Respublika Park* новій колекції хусток було присвячено діалог-лекцію «Зарецький і Горська: Кохання. Мистецтво. Режим». У розмові взяли участь О. Зарецька – художниця, дизайнерка, кураторка та очільниця Фонду Алли Горської та Віктора Зарецького, та І. Сагайдак – ідейниця та креативниця, співзасновниця бренду «Не хустка».

Бренд *FROLOV* разом із Національним академічним драматичним театром ім. Івана Франка та *Sense Bank* випустили ексклюзивну колекцію футболок до 105-річчя театру. Дизайн виробів містить афіші знакових вистав, серед яких: «Коріолан» реж. Д. Богомазова, «Калігула» реж. І. Уривського, «Король Лір» реж. С. Данченка. Усі кошти від продажу підуть на ініціативу «Навчати перемагати», що підтримує навчальні програми для Сухопутних військ ЗСУ.

Etnodim представив нову капсульну серію чоловічих і жіночих вишиваних сорочок у двох варіантах оформлення – монохромному та кольоровому. В орнаментах використано авторські інтерпретації тризуба українського геральдиста Миколи Битинського з альбому уніформ УНР 1917–1920 років, який належить Українському музею та бібліотеці в Стемфорді (США).

Львівський бренд «Гроно» створив великодню колекцію «Квіти Поліни», натхнену творчістю художниці з Херсонщини Поліни Райко. До збірки увійшли текстиль, кераміка, воскові свічки ручної роботи, а також великодні рушник і скатертина.

Музейна справа

11 квітня у Національному музеї «Київська картинна галерея» відбулася презентація двох виставкових проєктів. Історико-мистецьку експозицію «Терещенківська, 9» присвячено історії музейної садиби, родини Терещенків та їхньої мистецької колекції. Старовинні світлини інтер'єрів кінця XIX століття, автентичні меблі, що прикрашали маєток понад сто років тому, створюють відчуття занурення в епоху. До уваги відвідувачів – оригінальні печатки Міністерства закордонних справ УНР, печатки винокурного заводу й маєтку Терещенків у Денишах, шедеври з колекції музею – живописний твір І. Айвазовського «Сцена з Каїрського життя і загальна панорама міста» та скульптура М. Антокольського, створена на замовлення Ф. Терещенка. Серед партнерів виставкового проєкту – Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Музей родини Шереметьєвих. Окрім того, Національний музей «Київська картинна галерея» вперше від початку повномасштабного вторгнення розпочав експонування творів образотворчого мистецтва XIX століття з власної колекції у форматі камерних проєктів «Віч-на-віч». Фокусом першої виставки цього циклу став «Портрет Марії Скоропадської, у дівочтві Миклашевської, з синами Михайлом та Павлом» (1879). Твір представлено в супроводі історичних і мистецьких предметів XIX – поч. XX ст. (порцеляни, костюмів, архівних документів тощо), наданих для експонування Музеєм гетьманства, Музеєм родини Шереметьєвих і Музеєм історії моди Марини Іванової.

4 квітня у Києві в Національному музеї декоративного мистецтва України стартувала виставка «Дерево життя: Великодній символ єдності». Експозицію склали понад дві сотні рідкісних пам'яток, артефактів та творів мистецтва з колекцій семи провідних українських музеїв. Виставку побудовано за аналогією до дерева: коріння, стовбур, крона. Відповідно до цієї логіки розташовано експонати – від археологічних артефактів часів палеоліту і порохівниць XVIII століття до пасківників, святкових строїв, колекції писанок, а також робіт В. Зарецького, П. Макова, А. Ялози, фотографій О. Чорної та витинанок Д. Альошкіної. Проєкт втілено у співпраці з Національним музеєм історії України, Національним художнім музеєм України, Дніпропетровським національним історичним музеєм імені Д. І. Яворницького, Національним музеєм народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського, Історико-меморіальним музеєм Михайла Грушевського та Херсонським обласним художнім музеєм імені О. О. Шовкуненка.

24 квітня у столичному Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара» відкрито виставку «Іканича: маріупольська писанка», присвячену історії та культурній спадщині Донеччини. На виставці представлено писанки «Іканича», які є традиційними для надазовських греків. Перші згадки про них датуються кінцем XIX – початком XX століття. Раніше такі експонати можна було побачити у Маріупольському краєзнавчому музеї, однак через бойові дії колекцію втрачено. Завдяки цифровим копіям писанки «Іканича» змогла відновити з. м. н. т. України, дослідниця З. Сташук. Окрім експозиції, що діятиме

до 22 червня, у музеї проводять екскурсії, лекції та майстер-класи від мисткині З. Сташук.

24 квітня у Національному художньому музеї України в Києві представлено живопис Сергія Пустовійта. До експозиції «Перед лицем Криму» увійшли твори з родинних збірок, а також картини, подаровані музею спадкоємницями художника – Л. Федоровою та О. Левіною.

2–6 квітня в галереї «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» демонструвалася інсталяція з півників Васильківського майолікового заводу під назвою «Півники незламності». Тут можна було побачити 167 зразків із колекції І. Гринька, яка налічує понад 2000 екземплярів. Автори керамічного виробу – Надія та Валерій Протор'єви. Інсталяцію доповнила приватна колекція Васильківської кераміки Г. Забродського та скульптура О. Золотарьова. В межах відкриття виставки відбулась презентація Благодійного фонду «Півник», місія якого – відновленням слуху військовим, а також збереженням культурного спадку та його промоція.

15 квітня у київському Музеї однієї вулиці презентовано міжнародний проєкт «Титани музики у посмертних масках», присвячений музиці та ювілеям композиторів. Цей музей відомий своєю багаторічною роботою зі збирання та демонстрації посмертних масок видатних особистостей. В нинішній експозиції представлено близько 60 масок українських та світових музикантів, серед яких Йоган Штраус, Моріс Равель, Олександр Кошиць, Борис Лятошинський, Карл Орфф, Вінченцо Белліні, Джордже Штефенеску та Бела Барток. Значна частина цих масок експонується широкому загалу вперше.

11 квітня у Львівському муніципальному мистецькому центрі організовано виставку рисунків Олексі Новаківського періоду Першої світової війни, що отримала назву «Сейф Новаківського 14–18». Твори з цього циклу понад сто років зберігалися у сімейному архіві художника, а робота над їх опрацюванням триває й досі. Ініціативу реалізовано завдяки зусиллям Фондації родини Новаківських та історика мистецтва І. Жука на базі Муніципального мистецького центру та громадської організації «Лінія Втечі» у партнерстві зі ЗМІН Фондація.

15 квітня у львівському Музеї-Арсеналі, відділі історичного музею, запрацював інтерактивний виставковий проєкт «Оборонна індустрія Львова (від середньовіччя до ранньо-модерного часу)». Першу частину експозиції присвячено обороні міста у XVI–XVIII ст. Тут демонструється оригінальна холодна та вогнепальна зброя, захисне спорядження (обладунки, шоломи тощо), а також графіка і малярство про чотири рівні оборони та лінії укріплень тогочасного Львова. Інша частина – розповідь про мілітарні ремесла: виробництво гармат, коліс, лафет, ковальство, теслярство. Загалом на виставці експоновано понад дві сотні музейних пам'яток. Працюватиме вона тривалий час.

Збереження культурної спадщини. Цифровізація

2 квітня у Будинку Митрополита Національного заповідника «Софія Київська» представлено факсимільне видання Дубенського Євангелія XVI

століття – старовинного рукопису, автором якого є ігумен Дубенського монастиря Чесного Хреста Арсеній. Ця подія стала можливою завдяки співпраці Державного історико-культурного заповідника міста Дубно (Рівненська обл.) та київського видавництва «Горобець», яке спеціалізується на публікації рукописних книг. Видання здійснено в межах ініціативи «Повертаємо в Україну культурну спадщину».

У Михайлівському золотоверхому монастирі в столиці завершено процес оцифрування середньовічного артефакту – кам'яної плити з рельєфним зображенням вершника. Плита була виявлена археологами у 1997 році під час розкопок. Дослідники висувують гіпотезу, що на рельєфі зображено сцену чуда святого Євстахія, одного з важливих елементів візантійської релігійної традиції в епоху X–XI століть. Наразі цифрова копія артефакту доступна для перегляду на платформі віртуального музею. Оригінал можна побачити в музеї Михайлівського монастиря.

У Києві зацифровано 390 сторінок архівної документації історичної будівлі Національної спілки письменників України, яку було пошкоджено внаслідок атаки безпілотників на столицю. Серед документів – креслення фасаду споруди, зведеної у 1879 році за проєктом київського архітектора В. Ніколаєва. Ці матеріали стануть основою для майбутньої реставрації пам'ятки та допоможуть зберегти її архітектурну автентичність.

Науковці громадської організації «Архаїка» створили 3D-модель Одеського археологічного музею, для чого зробили 70 сканів та 1,5 тисячі фото. Ініціатива має на меті зафіксувати будівлю в її нинішньому стані для подальшого дослідження й моніторингу можливих руйнувань.

На сайті Державного історико-культурного заповідника «Нагуєвичі» опубліковано велику базу оцифрованих даних фольклорної практики студентів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Це – сотні аудіокасет, що містять унікальні записи старожилів з усіх районів Львівщини, окремих селищ Івано-Франківщини, Хмельниччини, Закарпаття, Волині та Лемківщини. В колекції – народні, колискові, обрядові, стрілецькі пісні, колядки, щедрівки та веснянки, тепер доступні для широкого загалу. Практику запису фольклору ініціював серед своїх студентів багаторічний викладач музично-педагогічного факультету вишу О. Яцків.

15 квітня Міністерство культури та стратегічних комунікацій України передало стародрук «Октоїх» 1758 року до Вінницького обласного краєзнавчого музею. Видання було втрачено під час Другої світової війни, і його вдалося повернути в Україну завдяки взаємодії державних і міжнародних структур. Книга містить оригінальні штампи, які використовував Вінницький краєзнавчий музей для обліку своїх експонатів із 1920 року.

Кіномистецтво

19–25 квітня у київському кінотеатрі «Жовтень» пройшов третій фестиваль квір-кіно *Sunny Bunny* («Сонячний зайчик»). Його метою є сприяння рівності в Україні й аналіз світового ЛГБТКІА+кіно. Головні складові фестивалю –

Міжнародна конкурсна програма повнометражних фільмів 2024–2025 років, позаконкурсні програми «Велика Британія: Ретроспектива» та «Панорама». Відкрила подію документальна українська копродукційна стрічка «Королеви радості» української режисерки та сценаристки О. Гібелінди. Крім того, організатори кінофестивалю запропонували глядачам подивитися фільми в межах наступних програм: «Нові барви», присвячена молодому квір-кіно з усього світу; Міжнародна короткометражна програма, до якої увійшла «Історія» В. Мочалова від України; українські короткі метри; документальна програма; «Квірчик» для дітей та підлітків; «Сусідський квір» із фільмами Східної та Центральної Європи. В межах *Sunny Bunny 2025* також пройшов другий пітчінг українських коротких метрів ЛГБТКІА+тематики. Перемогу здобув кінопроект «Ходім гуляти лісом» режисерки М. Черній. Спеціальну відзнаку журі пітчінгу отримав документальний фільм «Розкажи мені казочку» – «за сміливість і відвертість, неоднозначність, актуальність і відображення широти життя». Стрічку режисуватиме Д. Анікеєва, а продюсеркою стане Н. Парфан. На фестивалі вдруге працювало журі Співки кінокритиків України, яке оцінювало міжнародний повнометражний і міжнародний короткометражний конкурси, а також українську програму. Дипломом за найкращий фільм української програми короткого метру нагороджено роботу «Що робитимеш, якщо війна продовжиться?» В. Плісецького – «за безкомпромісну розмову з минулим і майбутнім». До складу журі Співки кінокритиків України увійшли: кіножурналістка й телеведуча Л. Чиркова, кінокритик О. Гусев та кінокритикиня О. Коркодим. Кінофестиваль *Sunny Bunny* реалізовано за підтримки Державного агентства України з питань кіно, Міжнародного фонду «Відродження», Європейського Союзу, Фонду імені Гайнріха Бюлля в Україні, Британської Ради й у партнерстві з *Goethe-Institut* в Україні.

23–25 квітня у Національному історико-архітектурному музеї «Київська фортеця» відбувся XI Міжнародний фестиваль історичного кіно «Поза часом», цього разу в дискусійному форматі. У програмі – лише документальні фільми. Кожен із трьох днів фестивалю завершувався обговоренням побаченого учасниками, організаторами і глядачами. Тематами дискусій були такі актуальні для історичної кінематографії теми: «Роль історичного документального кіно в Україні в умовах повномасштабної фази війни»; «Коли сьогодення перетворюється на історію?»; «Історичне біографічне кіно вчора, сьогодні і завтра». Вперше окремим блоком демонструвалося студентське кіно. Цьогоріч організатори заходу відзначили деякі роботи у спеціальних номінаціях: М. Яремчук – «За послідовну і ретельну фіксацію сучасної історії України» («Прифронтове життя. Сумщина»); В. Робського – «За висвітлення соціально важливої теми реабілітації інвалідів війни» («Народжені, щоб жити»); В. Бігуна – «За меморіалізацію пам'яті загиблих на війні журналістів» («Остання зйомка»); М. Вихватеня – «За популяризацію науки через персональні здобутки свого героя» («Повернення до раю»); Т. Кияшко – «За пошук нових форм у поєднанні ігрового і документального кіно» («Альтернативні реальності» та «Щедрик. Еволюція»); О. Оша – «За особисту людяність героїв кінооповідань» («Глибини

пристрасті», ч. 1 та «Наш Роберт»); Д. Тяжа та Б. Помінчука – «За археологію та реконструкцію міфу» («Дух Різдва»); Ю. Локтікову – «За актуалізацію історії» («Дух вічний»). Завершила фестиваль стрічка «Планета Сковороди» І. Піддубного. Організатори: Національний історико-архітектурний музей «Київська фортеця», ГО «Креативна Україна», КФ «Веданта-експерт».

11 квітня у Німецькому Домі в Києві відкрито фестиваль українського та німецького кіно «Обличчя пам'яті», покликаний розкрити складні, часто трагічні, сторінки історії етнічних німців в Україні. В межах події представлено три різножанрові картини: історичну драму «Магда» режисера Д. Соболева; документальну стрічку «Найдовший день. Німці України під час війни» від Суспільного, кінокомедію «Моя заповітна мрія» С. Гроблера (Німеччина).

9 квітня у кінолекторії Довженко-Центру стартувала ретроспективна програма «Поетичне кіно. Витоки», яка триватиме до 2 липня. Цим заходом розпочато перший етап масштабного проєкту, спрямованого на дослідження та переосмислення українського поетичного кіно. До програми увійшли фільми: «Звенигора» (1928) та «Земля» (1930) О. Довженка; «Коліївщина» (1933) І. Кавалерідзе; «Дорогою ціною» (1957) М. Донського; «Андрієш» (1954) С. Параджанова, Я. Базеляна; «Українська рапсодія» (1961) С. Параджанова; «Зачарована Десна» (1964) Ю. Солнцевої. Для глядачів ретроспективи було організовано лекції та дискусії від кінознавців.

Цього місяця на великі екрани країни вийшли нові українські фільми: «Мишоловка» С. Касторних, «МУР. Ти [Романтика] в кіно» О. Хоменка, «Найс Лейдіз» М. Пономарьової, «Киснева станція» І. Тимченка та «Дві сестри» Л. Карвовські (копродукція України та Польщі).

15 квітня у столичному кінотеатрі «Жовтень», а згодом на YouTube-каналі ТРО Медіа, відбулася прем'єра документальної стрічки «Маленькі люди, що розв'язали велику війну» про події на Курщині. Режисером картини виступив офіцер відділу комунікацій Командування Сил ТрО ЗСУ П. Неугодов, художній керівник – А. Сеїтаблаєв. 26 квітня на Першому каналі «Суспільне Мовлення» вийшов новий документальний фільм «Вальс із системою» Н. Парфан. 16 квітня на YouTube-каналі «Суспільне Івано-Франківськ» презентовано документальний проєкт «Горицвіт: квітнути всупереч» про гуцульську мисткиню Параску Плитку-Горицвіт. У картині використано архівні матеріали та інтерв'ю з дослідниками її творчості. Авторка стрічки І. Захарук, режисер – С. Жулін.

Просвітництво

В межах міжнародного проєкту *Talking Statues* («Статуї, що говорять») громадська організація *Ukraine WOW* створила інтерактивні розповіді для пам'ятників Івану Мазепі у Полтаві, Пилипу Орлику в Києві, Антону Головатому в Одесі, Юрію Кульчицькому у Львові, Дмитру Вишневецькому у Запоріжжі. Щоб послухати козацькі історії потрібно зчитати QR-код на пам'ятнику за допомогою смартфона або планшета. Українські версії записали фронтмен «ТНМК» О. «Фагот» Михайлюта, режисер проєкту «МУР» О. Хоменко, а також

актори О. Лаптії, Р. Луцький та А. Самінін. Консультантом проєкту виступив український історик О. Сокирко.

Література

Державне агентство України з питань мистецтв та мистецької освіти оголосило лауреата премії імені Олеса Гончара за найкращі літературні твори, які утверджують ідеали гуманізму, духовні цінності українського народу, ідеї незалежності України. Нагороду отримала О. Пшенична за роман «Там, де заходить сонце». Цьогоріч на конкурс надійшло 36 заявок. Окрім переможниці, було відзначено: книгу «Українська Церква: заборонена історія» С. Башинського, роман «Казка про Червоного Змія» Ю. Нестерович і дві збірки оповідань – «Потяг прибуває за розкладом. Історії людей і залізниці» М. Паплаускайте, «Лютий рік незламності» В. Розуменко.

3 квітня у Національному музеї літератури України було нагороджено переможців 28-ї Міжнародної німецько-української премії імені Олеса Гончара. Премію засновано 1996 року німецькими меценатами Т. Куштівською та Д. Карренбергом разом із Національною спілкою письменників України для вшанування молодих талановитих письменників. Нинішні лауреати: І. Бережний (м. Київ) за роман «Портер чи Айріш Стаут» – у номінації «Велика проза»; В. Петренко (м. Харків) за збірку оповідань «Екран» – у номінації «Мала проза»; М. Чурков (м. Дніпро) за збірку «Сік вишні» та В. Краснікова (Київ – Варшава) за збірку «Слізно до саду» – у номінації «Поезія»; М. Максим'як (м. Вінниця) за добірку «Щоденник війни» – у номінації «Публіцистика».

Лауреатом літературної премії імені Миколи Гоголя 2025 року став письменник Ю. Грешко. Його роман «У лігві Османа» визнано найкращим з-поміж 33 претендентів. Також члени комітету з присудження премії рекомендують до прочитання такі твори кандидатів на отримання нагороди: «Монету підкине кожен» І. Антонюка, «Заклятий місяць» А. Гаврильченко, «Відлуння. Аграф» З. Дикало (творчий псевдонім Надія-Зоряна Гора), «Осло» В. Поспелова. Премія імені Миколи Гоголя присуджується щорічно прозаїкам, драматургам і сценаристам, що наслідують традиції творчості М. Гоголя, збагачені концептами історичної романістики, містицизму та сатири, утверджують національну самоідентифікацію.

2 квітня в Києві у Національному музеї літератури України до Міжнародного дня дитячої книги відбулося вручення Всеукраїнської премії імені Платона Воронька – щорічної відзнаки Національної спілки письменників України в царині літератури для дітей. У номінації «Найкраща поетична книжка для дітей українською мовою» премію здобув І. Мацко за книгу «Легендарна Україна. Історії вільних». У номінації «Найкраща прозова книжка для дітей українською мовою» премійовано О. Майбороду за твір «Як восьминіг рахувати вчився. 7 казок українською та литовською».

У Львівській обласній організації Національної спілки письменників України визначено переможців десятої поспіль Всеукраїнської літературної премії імені Катерини Мандрик-Куйбіди, яку призначають за найкращу

поетичну збірку патріотичної тематики. Лауреаткою першої премії стала І. Білінська із Золочева Львівської області («Час кульбаб»), другу премію отримала І. Ковальчук із Києва («Анестезія»), третя відзнака – у М. Данилевської-Милян зі Львова («Зорі на стежці»).

24–27 квітня на території київського Національного комплексу «Експоцентр України» пройшов третій фестиваль «Книжкова країна», що об'єднує книголюбів, авторів, видавців та культурних діячів. Цьогоріч захід охопив понад три сотні подій, включаючи презентації книг, зустрічі з митцями, майстер-класи, дискусії, відкриті засідання книжкових клубів, автограф-сесії таких письменників, як Р. Голубовський, А. Левкова, Н. Матолінець, В. Запека, Р. Семків, Т. Горіха Зерня. Загалом участь у фестивалі взяли 72 видавництва, 9 книгарень і 10 освітніх просторів. Було значно розширено програму військового павільйону #Фронтмени, яку склали не лише книжкові презентації та зустрічі з авторами, а й окремий напрям комбатантської поезії, театральні вистави й кластер сучасної драматургії. Серед тематичних подій програми #Фронтмени – мілітарі-стендап «Ненароджений для війни» з. а. України та військового Є. Авдеєнка (режисер А. Нейолов) і марафон мілітарної поезії «Фронтмени нон-стоп», до якого долучилися Д. Лазуткін, А. Лоїк, А. Полежака, В. Мулік, О. Бик, А. Дронь й інші поети. 26 квітня на сцені концертної зали *Universum Hall* проведено церемонію нагородження Премії книжкових блогерів. У шортлисті – книжки «Кубик» С. Козлова, «Діва, матір і третя» Ю. Нагорнюк, «З нами житиме еласмотерій» Р. Голубовського, «Потяг прибуває за розкладом» М. Паплаускайте та роман «Погляд Медузи» Л. Дереша, який визнано переможцем. В межах фестивалю також відбулася низка соціальних і благодійних ініціатив, спрямованих на підтримку військових та їхніх родин. Збори, зокрема, влаштували Благодійний фонд Сергія Притули, «Допомогатор» та «Лелека», проєкт «Книга на фронт», організації «РІЙ» і «Гуркіт».

11–13 квітня у Павільйоні культури Національного комплексу «Експоцентр України» тривав перший Київський ярмарок мистецької книги (*Kyiv Art Book Fair*). Серед учасників – 15 українських незалежних видавництв, а також 24 видавництва з Великої Британії та країн Європи, зосереджених на мистецтві, фотографії, теорії, дизайні, архітектурі. Ярмарок представив різноманітні публікації, зокрема книги, кошти з яких підуть на підтримку українських волонтерських ініціатив. Окрім того, для відвідувачів було влаштовано дискусії та презентації книжкових новинок.

Бібліотечна справа. Читання

22–24 квітня у змішаному форматі відбулась XIV Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотека і книга в контексті часу», організована Національною бібліотекою України імені Ярослава Мудрого за підтримки Міністерства культури та стратегічних комунікацій України та ВГО Українська бібліотечна асоціація. Тема цього року – «Трансформація бібліотек в умовах викликів і випробувань». До заходу долучилися представники національних та обласних бібліотек, закладів вищої освіти, міжнародних організацій, а також

іноземні експерти у сферах цифровізації, інклюзії та культурної дипломатії. Ключові теми виступів та обговорень: виклики бібліотечної сфери під час війни, шляхи збереження та цифровізації культурної спадщини, розвиток міжнародної співпраці, забезпечення психосоціальної підтримки та безбар'єрного доступу до інформації, сучасні електронні ресурси та перспективи бібліотечної справи в післявоєнний період.

2 квітня у Міжнародний день дитячої книги в столичній Національній бібліотеці України для дітей відбулося «Свято непозбувних книгочитунів». У заході взяли участь представники органів державної влади, Посольства Литовської Республіки в Україні й Інституту ім. Юнуса Емре в Києві, видавці, письменники, військові музиканти, журналісти та інші почесні гості. Знаковою подією цього дня стало вручення Всеукраїнської літературної премії імені Всеволода Нестайка, яка відзначає найкращі твори для дітей. Започаткували премію Національна секція Міжнародної ради дитячої та юнацької книги (UAI BBY), Національна бібліотека України для дітей разом із родиною Всеволода Нестайка за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України. Цьогоріч її лауреаткою стала українська письменниця О. Фінберг із книжкою «Неймовірні пригоди Кота Бучика». Також IBBY та Національна бібліотека України для дітей підбили підсумки березневого Всеукраїнського тижня дитячого читання, що був наповнений численними ініціативами та творчістю, спрямованими на популяризацію книги та читання. Крім того, більш як шість тисяч дітей взяли участь в опитуванні щодо визначення п'яти найкращих книжок українських авторів. У кожній області анкети узагальнили та обрали лідерів рейтингу. Результати читацького журі з усієї України було оголошено на святі. Зокрема це книги «Таємниця замку-корабля» О. Саліпи, «Лель» С. Вертоли, «36 і 6 котів» Г. Вдовиченко, «28 днів із життя Бурундука» І. Андрусяка, «Чудове Чудовисько» О. Дерманського. З вибором читачів можна ознайомитися на інтерактивній мапі на сайті Національної бібліотеки України для дітей.

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,16. Б/т. Зам. 38. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12